

Rondom Nationaalpark in Noorwegen.

Het is nu 's avonds 10 uur en de zon staat nog wit aan de hemel. Rondom me heen hangt een oneindige rust, zo nu en dan onderbroken door ver weg mensenstemmen en het gemiauw van een buizerdpaar dat zijn liefdescirkels boven de berghellingen trekt.

Vanmorgen hoorde ik een vreemd gekwetter aan de overkant van de rivier. Nieuwsgierig naar wat voor vogels dat nu wel waren, toog ik met de film-camera gewapend naar de andere oever. Ik tuurde de struiken boven het water af naar de vreemde snoeshaan. Deksel, daar op het talud sprongen nertsen heen en weer. Dat zag ik meteen aan de donkere bijna zwarte kleur. Een moertje was met haar jong aan het spelen tussen de struiken. Wilde nertsen! Een van de vele fijne voorvallen gedurende deze reis. 'Zonder verder na te denken ving ik de kleine nerts. Dat moest mijn vrouw ook zien en ik rende met het schreeuwende beest naar de tent. Achter me hoorde ik weer hetzelfde gekwetter. De moer kwam me achterna gerend! Bij de tent aangekomen toonde mijn vrouw zich erg verbaasd over zoveel geschreeuw en opwinding. De oude nerts sprong nog wat heen en weer en verdween over de brug. Het kleine diertje was prachtig van kleur en had de wollige babyhaartjes al verloren. Volgens "Onze zoogdieren" komt de nerts niet voor in dit deel van Noorwegen. Het waren dus zeer waarschijnlijk ontsnapte exemplaren. Het jong was echter beslist in het wild geboren.

Toen het dier genoeg was bekeken door ons, heb ik het terug geëet op dezelfde plaats. Toen pas begreep ik mijn fout! De moer die zich tussen de stenen verborgen hield rende het jong zonder pardon voorbij en keurde het geen blik waardig. Dammed! Daar had ik niet op gerekend. Mijn smerige mensenlucht! Het jonge dier bleef "kwetteren" en ik hoopte maar dat de oude na enige tijd zou terugkomen om het op te halen. 's Avonds zat het nog alleen en op dezelfde plaats. Ik vond het allerberoerdst, zeker daar het mijn eigen, zij het enthousiaste, stommitje betrof. De volgende dag was de kleine nerts verdwenen. Wellicht had de oude hem toch nog opgehaald.

In de bossen van Noorwegen stikt het overal van de kramsvogels. Bij tientallen, jongen en ouden, het was op sommige plaatsen een ware

plaag. Ik heb tijdens de reis hier in totaal niet zoveel kramsvogels gezien als op één dag daar. Als je 's morgens nog in de tent lag was het net of het gras werd gemaaid. Het was een getsjaker van jewelste. en het scheelde niet veel of de tent was ook omver gemaaid. Het wemelde ervan. Ook was de eentonige padvindiersfluit van de keep te horen. Diepzwart en prachtig oranje in zomerkleed.

Tijdens een wandeltocht stuitten we op een kleine kolonie oeverzwaluwen, muisgrijze diertjes, die zich met pijlsnelle glijvlucht uit de door hen gegraven gangen stortten. Het ging zo snel, dat je niet eens kon zien uit welke gang ze kwamen. Ineens "waren ze in de lucht".

Midden in het bos broedde bij een minuscule plasje een niet nader te definiëren steltloper, dat bij iedere nadere kennismakingspogingen in een grove den ging zitten schelden. Een vreemde gewaarwording.

Toch zijn de bossen verder leeg, ogenschijnlijk leeg. De wouden en berggebieden zijn zó immens groot, dat het faunaleven er praktisch niet opvalt. Wat dat betreft zijn onze eigen velden oneindig veel rijker d. w. z. per hectare. Want het volgende lijstje kon ik toch buiten de "normale" waarnemingen om, binnen twee dagen opmaken.

Kleine mantelmeeuwen, nertsen, bonte kraaien (nergens één zwarte), kramsvogels, kleine spechten, jonge eekhoorns, ijsgors, raven, poolhaas en 200 rendieren!

Mensen wat een belevenis. 's Morgens om zes uur opgestaan en met de auto naar een hoogvlakte. Zo maar wat rijden, want dat doe je daar automatisch veel. Tot de grintweg ophield bij een slagboom, alwaar een zeer onnozel uitziend manspersoon ons in een hokje opwachtte. Tolweg. De vent had gezelschap van een kameraad, die ons meteen een rendiergewei wilde aansmeren voor een fles schnaps. Ah ja, of we dat begrepen. Dat begrepen we. De onnozele had een vuurrode gok en prevelde voortdurend met verheerlijkt gezicht "brandewinsflaske, brandewinsflaske". Daar we dit niet bij ons hadden, gooide ik het over een andere boeg. Ik pakte het rendiergewei, zette het op mijn hoofd en maakte er een indianenrondedans mee. In plaats van ugh, ugh, riep ik "rendeer, renstiere, Renntiere, en gebaarde naar de omliggende bergen, alles tevergeefs. De kerels snaptten er geen snars van en keken onnozeller dan ooit. Kopen, niks kopen, rendier zien. En ja, het verstand ging branden. Daar links van de weg, na 600 meter, maar eerst tol betalen. Zo onbegrijpelijk was het Noorse dialect ook niet en wij erop af.

Maar dat was wel wat verder dan 600 meter;
 Een vreemde wereld die ijzige bergwereld! Het waaide er hard en als de wind zo over de toendra blaast, dan voel je je eenzaam en verlaten op het dak van de wereld. Nergens leven, niets, niets, niets, geen roofvogel cirkelt, geen vogeltje, alleen de spookachtige wind, die het stof achter de auto wegvaagt. Het Rondane gebied. Woest nationaal park. Herbergt bruine beren, rendieren, veelvraat en muskusossen. De ruigpootbuizerd is een regelmatige gast als er veel lemmingen zijn en de keizerarend is met enkele paren vertegenwoordigd. Hoog doemen de met sneeuw en ijs bedekte bergmassieven voor ons op. En we zitten al boven de boomgrens.

Het moet in Noorwegen in de herfst wel wonderschoon zijn, want vrijwel 75% van de bossen die we hebben gezien, bestaan uit berken. Welk een kleurenrijkdom moet dat geven!

De hoop op rendieren hadden we maar opgegeven. Het zou ook wel toeval zijn. In dit immense gebied waar je dagen kan lopen zonder een mens tegen te komen. Onbekend en dan na twee dagen al rendieren. Dat zou te mooi zijn. We hebben mensen gesproken die al weken hadden rondgezworven. Allemaal hadden ze nog niets gezien. We reden door tot we bij een leisteengroeve kwamen. Daar was niemand want het was zondag. De weg liep dood. Terug dan maar. Op de terugweg een heel klein prachtig vogeltje. Een ijsgors, zwarte kop met een kastanjebruine nek, afgebiesd met een witte band. Een zacht piepje ijelde weg in de fluitende wind. Een groot grijs konijn sloeg haken en spurte weg. Dat moest een poolhaas zijn. Ineens rechts van de weg, witte stippen. Wellicht zijn het schapen. Die lopen overal los rond. De kijker erbij, maar die brengt niet veel opheldering. Zijn het nou schapen of....., ik tuur en tuur, ja ze lopen anders dan schapen. En ze staan zo hoog op hun poten. Maar rendieren zijn toch bruin en schapen zijn wit en het zijn er zoveel. Zouden het dan toch....

Geluidloos laat ik de auto naar beneden uitrollen. Dat moeten ze zijn! Snel schroef ik de acht-voudige telelens op de camera en samen gaan we eruit. De vliegende storm heeft ons gelijk in de ban. Gelukkig zijn we er op gekleed en hebben we onze bergschoenen aan. De wind is pal in de richting van de witte stippen, dat zal niet makkelijk worden. We springen van steen tot steen en van pol tot pol. De grond is drassig en het mos sopt onder onze schoenen. Weldra zijn we doorweekt, want je zakt tot je enkels weg. Dan komen we bij de heuvelrand. Nu langzaam

en gebukt. En dan..... Mensen, wat een heerlijk schouwspel. Zeker wel 200 rendieren komen daar op hooguit 50 meter afstand langzaam op de lopers..... koeien, stieren, kalfjes, alles loopt door elkaar. Een prachtig gezicht. De camera zoemt en ik heb alle tijd om het enorme roedel, of heet het hier kudde, te bekijken. In slagorde maken ze golvende bewegingen. Van links naar rechts, van rechts naar links, allemaal tegelijk, een vlucht spreuwen die van richting verandert. Een enorm dier met een geweldig groot gewei is kennelijk de leider en draaft voor de kudde uit. Het gaat naar links de berg op, de kudde draaft achter hem aan. Eén golvende massa van witte lijven, te vergelijken met de massa's gnoes in Afrika, zoals je dat wel eens op de film ziet. Als je dit een keer hebt gezien, dan vergeet je het je leven lang niet meer. Zo imposant, zo groots in het majestueuze landschap. Meer dan 200 geluidloze, op dikke haren sokken, vluchtende rendieren. Hoog tegen de berghelling komen ze tot rust. Bij elkaar hebben we ze zeker 5 à 6 minuten kunnen zien en dat is in die omstandigheden een eeuwigheid.

In dit land moet je overal je eigen gang gaan, je eigen routes indelen en wegen vinden. Niemand weet iets. De bewoners niet, de weinige informatiebureaus niet, politie is er niet. Zo wilden we op een dag een tocht naar de "Peer Gyrt Hytte" maken, eenvoudig te voet over de hoogvlakte. In de hut kon je heerlijk vis eten. Wij dus op weg, een enkel boterhammetje voor onderweg en drinken in de rugzak. Over kurkdroog rendiermos en in verzengende hitte, het is wel een land van uitersten, slingerde de weg zich voor ons uit. Je bent in die stilte al blij met elk piepje, maar het is wel vreemd als je in deze boomloze toestand een koekoek hoort schallen. Ja schallen, want het weerkaatst overal. Beekjes, stroompjes, riviertjes, watervallen, water in overvloed. En ook in vaste vorm, hoewel er dit jaar niet zoveel sneeuw was gevallen. Plotseling ging de weg omlaag, werd doorsneden door een fors stromende beek en kwam 30 meter verder weer omhoog. Goede raad was duur. Een brug was er niet, maar in de verte konden we de hut zien liggen. Aangezien we de moed niet graag opgaven, probeerden we van grote stenen zelf onze brug te bouwen, maar dat ging veel te langzaam en bovendien zouden er nog zoveel vertakkingen komen. Dus gingen we door het moerassige terrein omhoog naar de oorsprong van de beek. Maar een droge oversteek bleek toch niet moge-

lijk. Het erige wat we konden doen, was met de schoenen om de hals door het ijskoude snelstromende smeltwater naar de overkant waden. Over ronde afgesletenstenen glibberden we door de beek. Probeer maar eens in die koude waterstroom, waarin de benen zowat worden afgevroren, je evenwicht te bewaren! Maar het lukte. We vielen niet langtit en na zes keer glibberen waren we erover. De vis hadden we wel verdiend. Jammer toch, dat de Noren zo weinig weten, de hut was gesloten en de luiken vergrendeld.

Na onze karige lunch, beklommen we een niet al te hoge bergpiek. Daar hadden we een prachtig uitzicht. Het liep tegen de avond en hoewel het nauwelijks donker werd, werd het toch kouder en minder aangenaam. Op de terugweg vonden we een beter doorwaadbare plaats en we kwamen na veel gesprong door drassig gebied weer op de weg uit. Ineens liep er op de weg een klein vogeltje dat ik niet zo snel kon thuisbrengen. Denkbeeldig bladerde ik onder de plevieren in de "Petersons' vogelgids", want dat het een plevier was kon je wel zien. Het dier gaf trouwens een zeldzaam staaltje van distraction display te zien, waaruit ik ~~Mus~~ kon afleiden dat het kuikens had. Toen had ik het, een morinelplevier! Aangezien je deze vogel alleen maar op plaatjes ziet, was het des te verrassender deze toneelopvoering te zien. Zeker 100 meter heb ik de toendra afgezocht. De oude vogel heb ik nog even kunnen filmen. Veel hoop om het nest en de kuikens te vinden had ik niet. De plevier was zelf tege. de groenbruine kleur van het mos als hij niet bewoog niet te onderscheiden. Zo'n meesterlijke schutkleur. Plotse-ling begon een balletje dons, kleiner dan een mottebal met lange poten enorm snel te rennen. Zo snel, dat ik het alleen met grote stappen kon bijhouden. De pootjes zag je niet bewegen, het leken wel wielletjes. En dan op dit ongelijke terrein. Wat een heuvels van mos voor zo'n klein beestje. Ook dit leuke voorval ging op de film. Nauwelijks was ik een tiental meters verder of de grote plevier zat al weer bij de kleine en floot een eentonig wijsje.

Over eentonig gesproken. Heeft u wel eens hoog in de bergen in de late namiddag meer dan 10 minuten het landschap afgestaard naar een door melancholie overvallen goudplevier? Een goudplevier die zijn winters goudgeel voor een zomers roestbruin heeft omgewisseld. Hij was niet te vinden, maar die troosteloze spookachtige roep ging maar door.

Tuu Tuu ! Daar stond hij, één geheel met zijn omgeving. Van voren zwart, wit en roesbruin. Als hij bewoog en weer stil stond was ik hem al weer kwijt. Een wondere vogel in een mysterieuze stille bergwereld.

Hans Rademakers
Singel 1, Hillegom.